

Oponentský posudek bakalářské práce

Diana Jamal-Aldinová, *Die Zeit Rudolfs II. anhand der ausgewählten deutsch geschriebenen Urkunden aus den Jahren 1578–1598. Eine historisch-sprachwissenschaftliche Studie*, FF UK v Praze – Ústav germánských studií, Praha 2015, 73 s. + přílohy (XXVIII s.).

Osobnost Rudolfa II., panovnický dvůr a rudolfínská doba obecně přitahují dlouhodobě zájem domácích i zahraničních badatelů, a to nejenom historiků, uměleckých historiků, ale i přírodovědců. Ačkoli stranou pozornosti nezůstává prakticky žádná z oblastí dějin, ať již politických, sociálních, hospodářských, největší pozornosti se tradičně těší zvláště rudolfínské umění, jednotlivé osobnosti z řad domácích i zahraničních umělců působící ve službách panovníka, jeho podpora umění a věd. V porovnání s tím stojí poněkud v pozadí badatelského zájmu struktura činnosti panovnické kanceláře v jednotlivých obdobích Rudolfovy vlády. Zde s výjimkou vynikající práce Karla Stloukala z počátku třicátých let minulého století věnované detailní a jen obtížně překonatelné analýze činnosti české dvorské kanceláře v době kancléřství Zdeňka Vojtěcha Popela z Lobkovic a několika dalších prací starších autorů (rovněž vesměs z první poloviny minulého století), zabývajících se některými konkrétními typy úředních pramenů, nejsou k dispozici žádné studie, které by analyzovaly provoz a především písemnou produkci Rudolfovy kanceláře. Výběr tématu Diany Jamal-Aldinové tak lze jen přivítat, neboť představuje jeden z mnoha střípků přispívajících k systematickému zpracování diplomatického, respektive listinného materiálu a k jeho interpretaci.

Práce je přehledně a systematicky strukturována do šesti částí (včetně úvodu a závěrečného shrnutí), přičemž druhá a třetí část je věnována jednak společenským a politickým poměrům v českých zemích v době vlády Rudolfa II. a jednak vlastní osobě panovníka, především jeho vztahu k Praze, zájmu a podpoře rozvoje kultury, věd a umění, přičemž vychází z hlavních prací vydaných k dané problematice zejména v uplynulých dvou desetiletích.

Stěžejní část práce představuje čtvrtá a pátá kapitola, v nichž autorka zaměřuje pozornost na Rudolfovu kancelář, respektive na jednu její oblast, a to jazyk v kanceláři užívaný a ilustruje jej na detailní analýze pěti vybraných listin z let 1578 až 1598 uložených ve vídeňském státním archivu a v zemském archivu v Bregenz. Rozbor jednotlivých listin, označených z praktických důvodů majuskulami A-E, uvozuje autorka základním popisem obsahujícím datum a místo vydání (tím je ve všech případech přirozeně Praha), dále formát, užitou psací látku (pouze u listiny A není uvedeno, zda je psána na pergameni či papíru), místo uložení a signaturu originálu. Všechny listiny jsou opatřeny záhlavním registrem. V souvislosti s vlastní textologickou analýzou věnuje autorka pozornost definici a obsahu pojmu listina a charakteristice jejích jednotlivých částí. Tyto části (invokací počínaje přes arengu, dispozici, koroboraci až k dataci a aprekaci) představují osu textologické analýzy. Rozbor je doprovázen přehlednými srovnávacími tabulkami představujícími makro- i mikrostrukturu předmětných listin, z nichž vyplývá určitý posun ve struktuře listin (jedná se vesměs o udělení privilegií či jejich confirmaci) oproti listinám středověkým. Pro účely jazykového rozboru byly všechny listiny (připojené i v obrazovém doprovodu) velmi pečlivě transliterovány, a ačkoli se tedy nejedná o jejich ediční zpřístupnění v pravém smyslu, dodržovala autorka důsledně ediční pravidla vydaná v roce 2002 pod redakcí Ivana Šťovíčka.

Pokud jde o jazykový rozbor listin, vychází autorka z osvědčených metod publikovaných v odborné literatuře. Jako ne-lingvistovi mi nepřísluší hodnotit detailní jazykovědnou analýzu, jíž byly podrobeny jednotlivé listiny, z pohledu pomocně vědného historika a

archiváře byla zpracován precizní rozbor jednotlivých částí všech listin. Vzhledem k tomu, že Rudolf byl vydavatelem celé řady listin, postrádám v této souvislosti exaktnější zdůvodnění výběru daných listin. V případě vídeňského státního archivu chybí přesná citace (předpokládám, že se jedná o Haus-, Hof- und Staatsarchiv). V českém resumé použitý termín vystavitel se neužívá – jedná se o vydavatele.

Závěr: předkládaná práce Diany Jamal-Aldinové ukazuje na zásadní důležitost mezioborové spolupráce. Zároveň je autorkou naznačena řada možností dalšího studia diplomatického materiálu vycházejícího z činnosti české dvorské kanceláře v období panování Rudolfa II., rozšířeného vedle listin i na ostatní kategorie úředních písemností. Vedle toho ukazuje i široké možnosti komparace s jazykem písemností dalších centrálních úřadů v českých zemích té doby či s jazykem užívaným v městských či ve velkých vrchnostenských kancelářích. V této souvislosti si lze jen přát a doufat, že i další badatelská činnost autorky se bude ubírat tímto směrem. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako výbornou.

doc. PhDr. Ivana Ebelová, CSc.

V Praze dne 24. srpna 2015